

BIZALOM

Havonta kétszer megjelenő szemle,

a világ folyásáról és az ember alkotásairól.

4. szám.

X. évfolyam.

1939. február 15.

Tamásy Árpád Przemysl hőse meghalt.

Az Ön csapatai excellenciás uram, úgy harcoltak, mint az oroszlánok és ön az oroszlánok oroszlánja volt.

Ezt mondotta Przemysl elestekor Artamanow orosz tábornok Tamásy Árpádnak, aki Kuzmanek mellett a vár hősi védője volt.

Fogarasi Tamásy Árpád tábornagy nincs többé a Przemysl hőse meghalt és halálhírére a bajtársi részvét őszinte könnyei csillannak meg jó néhány ezer frontharcos szemében, azokéban bizonyára, akik a nagyszerű parancsnok alatt az ostromlott Przemysl várban voltak.

Vérbeli katona volt: szigorú, kemény, parancsolni tudó és engedelmes, fegyelmet követelő és önmagát fegyelmező. Bátor.

Amikor az északi harctéren Révy vezérkari főnök vezetésével a vezérkar egy parasztházban tanácskozott s a vezérkar főnöke látva a ház felé közeledő gránátok becsapódását, megjegyezte, hogy az ottartózkodás életveszélyessé vált, Tamásy Árpád azt mondotta:

Háborúban vagyunk.

Egyszerűen nem ismerte a félelmet. Przemyslből tizennyolc kirohanás történt, ezek közül nyolcat ő maga vezetett

Katona-lelkének minden hevével szerette a magyar honvédséget. Az ő kérésére helyezték át a honvédséghez, amelynek óriási szolgálatot tett nagyszerű képességével a honvédelmi minisztériumban, mint az egyik legfontosabb csoport vezetője, de a végsőkig küzdött minden egyes honvédjáért kint a fronton is, ha úgy látta, hogy a magyar honvéd bármilyen tekintetből is háttérbe szorul.

Megtörtént, hogy a vár egyik részébe már beférkőztek az oroszok. Az 1/1 erődöt már-már elfoglalták, amikor Dezsényi Bielek népfőlkelő százados kézitásával megmentette a helyzetet. A vár vezetősége úgy tudta, hogy ezt a haditettet egy Szverjuga nevű tüzérfőhadnagy vitte végbe s ezért a Vaskorona-renddel tüntették ki. Tamásy Árpád nem nyugodott addig, amíg vizsgálatot nem indított és a hős magyar századosnak meg nem szerezte a méltó elismerést, akkor a katonai érdemkeresztet, és később a Mária Terézia-rend által adományozott arany vitézségi érmet.

Áruló, szökevény, kém — mondotta Tamásy Árpád az egyik przemysli-talákozó alkalmából mondott beszédében — volt a várban elég, csüggeteg, hitvány ember pedig fölös számban, de magyar ember egyszem volt, egyetlen-egy sem akadt közöttük.

Büszke volt honvédjeire s amikor Kuzmanek a vár utolsó órái előtt összehívta tábornokokat és megkérdezte őket, hogy vállalnának-e csapataikkal még egy végső kirohanást, egyedül Tamásy Árpád volt az, aki bizva a honvédek fegyelmeiben és mindent lebíró vasakaratóban, vállalta volna a kockázatot.

És nem rajta és nem az ő hadosztályán mult, hogy a kirohanások közül egyik sem járt teljes eredménnyel: egyszer amikor már-már sikerült, vissza kellett vonulni, mert a tőle oldalt lévő idegen hadtestek lemaradtak.

*

Tamásy Árpád régi erdélyi nemes családból származott. Édesatyja táblabíró volt. A régi Műszaki Akadémia elvégzése után egy műszaki ezred hadnagyává nevezték ki. 1882-ben résztvett a boszniai okkupáció utóhullámaiban, meg is sebesült. A hadiiskola elvégzése után beosztották a vezérkarhoz. A vezérkari törzstiszti vizsga letétele után

a linzi hadosztály vezérkari főnöke lett. Saját kérelmére helyezték át a honvédséghez. Ferenc József katonai irodájába került, ami rendkívül nagy kitüntetés volt. Itt négy évig működött. Ezután a honvédelmi minisztériumba került, ahol a tábornoki rangig vitte: a legfontosabb ügykört látta el; az anyagi csoportfőnökséget vezette, még Hazai Samu báró honvédelmi minisztersége alatt is. Ez a csoportfőnökség intézte a béke és háború anyagkérdéseit, költségvetését, gondoskodott a hadbiztossági tisztikar kiképzéséről és vezetéséről. Ügykörében kitűnően érvényesítette nagyszerű szervezőképességét a honvédség nagy előnyére.

Ebből a beosztásából került 1914 augusztusában a galíciai harctérre, mint a 23. honvéd-gyaloghadosztály parancsnoka. Kitűnő katonai tulajdonságai, rendkívül erős egyénisége, nagyszerű akaratereje és igazi bajtársiassága hamarosan éreztette hatását.

Ennek a hadosztálynak a parancsnokságát a második leMBERGI csata után vette át és neve rövidesen ismertté lett a harmadik hadseregben. A második leMBERGI csata után a visszavonulásnál az ő hadosztályának jutott a feladat, hogy a Sándorokon visszavonuló osztrák-magyar haderőket fedezze. Ilyeténképpen, mint utolsó csapat vonult be a várba és mint utolsó hadosztály kapta a parancsot, hogy a várban maradjon.

Tamáty Árpád rendkívüli erős egyénisége rányomta bélyegét az egész várra. Felismerte a védelem erősségét, nevezetesen azt, hogy a várban harcoló csapatok hatvan százaléka magyar. Mindenki úgy érezte, hogy a magyar védőrség vezére. A várban Kuzmanek helyettese volt. Ő volt a vár támadó szelleme, aminek a vár világraszóló dicsőségét köszönhette. Mint említettük, hadosztálya tizenhét nagyobb kitörést hajtottak végre. 1914 december küszöbén, a kárpáti sereggel való egysülés volt a cél, áttörte az ostromlók vonalát, már 30 kilométerre volt, amikor híre jött, hogy a kárpáti hadsereg a nagy hóban megrekedt.

Vissza kellett vonulnia. Ő maga vezette március 19-én a végső kitörést is, amikor hadosztályával az ellenség negyedik vonalát is áttörte, szerencsétlenségre a szélső csapattestek lemaradtak és kénytelen volt a további támadást beszüntetni.

Kimondhatatlan nagy volt tekintélye a várban. Ő volt a koncentrált energia. Soha nem csüggedt el.

A vár anyagi ügyei erősen foglalkoztatták érdeklődését és mikor, mint ezeknek a kérdéseknek legnagyobb szakértője látta, hogy nincs minden rendben, az ő tanácsára a 23. honvéd-gyaloghadosztály hadbiztossági főnökét és egyik hadbiztosát rendelték be a várparancsnoksághoz. Ennek az intézkedésnek köszönhető, hogy tiszta helyzetet teremtettek a többi között a legfontosabb téren, az élelmezés terén.

Orosz fogság után az olasz harctérre került s ott volt a világháború végéig. Végül mint érdekességet említjük meg, hogy a világháborúban először ő adatott a tűzérséggel pergőtűzet.

XI. Pius pápa áldását küldte egész Magyarországra.

Báró Apor Gábor új szentszéki követünk átnyújtotta megbízólevelét a pápának. Rendkívül meglehetősen válasz-beszédet mondott Őszentsége.

Róma, jan. 19. Báró Apor Gábor, Magyarország új szentszéki követe a közelmúltban adta át ünnepélyes külsőségek között megbízólevelét XI. Pius pápának. A magyar követ beszéde a következőképpen hangzott:

— Szentséges Atya! Kérem Szentségedet, méltóztassék a megbízólevelet átvenni, amellyel Magyarország kormányzója őfelméltósága engem a Szentszék mellé rendkívüli követté és meghatalmazott miniszterré kinevezni méltóztatott. Átnyujtom ezt a megbízólevelet azzal a mélyszéges ragaszkodással és hagyományos tisztelettel, amely Szentséged fenkölt személye iránt minden magyar szívből él. Az az erkölcsi erő és keresztény türelem, amelyet a magyar nemzet mindenkor rendíthetetlen keresztény vallásából merített, biztos támaszul szolgál neki azokban a nehéz válságokban, amelyekben Magyarország a világháború befejezése óta keresztülment.

— Az isteni igazság kifejezésének tűnik tehát fel nekünk, hogy az 1938-ik esztendő, amely a Szentséged kegyes jóvoltából Budapestre összehívott XXXIV. Nemzetközi Eucharisztikus Kongresszust és Szent István első nagy királyunk kilencszázados évfordulóját látta, magyar felvidéki testvéreink visszatérését is hozta, akik húsz évig a közös anyától el voltak választva.

— A szebb jövőnek ez a hajnalhasadása csak megerősítheti azokat a vallási érzelmeket, amelyek nemzetünket a múltban olyan biztossan vezérelték. Kegyeskedjék tehát Szentséges Atya továbbra is atyái védelmébe venni magyar fiait és magas áldását adni megbízatásomra, hogy kötelességemet úgy az Anyaszentegyház, mint hazám javára teljesíthessem.

Báró Apor Gábor ezután átnyújtotta a Szentatának megbízólevelét.

XI. Pius pápa válasza.

XI. Pius pápa a magyar követ beszédére mintegy tíz percig tartó beszédben válaszolt. Beszédében a következőket mondotta:

— Mindenekelőtt gratulálunk a követ úrnak ahhoz a bizalomhoz, amellyel Magyarország főméltóságú kormányzója és az egész magyar nemzet megtisztelte, amikor e helyre küldték ki és örömmel üdvözöljük Önt itt. Ha azt mondjuk, hogy Magyarország részéről jön, ezzel mindent megmondtunk, különösen, minthogy oly közel vagyunk még ahhoz az időhöz, amelyben megtörténtek azok az események, amelyekre Ön is célzott és amelyek nemcsak az Ön hazája, hanem az egész kereszténység szempontjából oly sokat jelentettek.

— A budapesti eucharisztikus kongresszus nagy és dicsőséges esemény volt, amelynek világi jelentőségét eléggé mutatta a kongresszusra a világ minden részéből összesereglett hívők nagy száma.

Ugyancsak a mult évben volt az önök nagy és dicsőséges királyának, Szent Istvánnak évfordulója, akinek dicsőségét a Szentszék dicsőségének is tekintjük. Ez az ünneplés is az egész keresztény család nagy dicsőségére vált. Ezután más eseményeket is említett Ön, amelyek ezeket világszereplőségükönél fogva megkoronázták. Teljesen osztozunk az Ön felfogásában, amennyiben mindezekben az eseményekben a dolgok oly csodálatos alakulását üdvözöljük, amelyet isteni kéz készített elő.

„Egyre boldogabb jövőt kívánunk.“

A pápa ezután beszédét így folytatta:

— Az egész Magyarországnak egyre boldogabb jövőt kívánunk. Ez a mi óhajunk és ezért imádkozunk, hogy így viszonyozzuk azokat az imádságokat, amelyeket magyarországi fiaink az agg közös atyáért mondtak. Ezekkel az írvésekkel látjuk és üdvözöljük Önt itt és azt kívánjuk, hogy az a munka, az a küldetés, amely Önre vár, értékes gyümölcsöket hozzon mind a vallás, mind a hazája számára. E kettős címen mindig számíthat a mi közreműködésünkre, mert mi szeretjük Magyarországot, szeretjük nagy és dicsőséges múltjáért, szeretjük sokat ígérő jelenéért, szeretjük egyházáért és szeretjük ama megpróbáltatások miatt, amelyeken keresztül kellett mennie és ezzel a különös atyai szeretettel imádkozunk Magyarorszáért.

— Az Ön személyében megáldjuk azokat a magas személyeket, akik ideküldöttek, megáldjuk az egész Magyarországot. Vigye tehát első megbízásaként a mi áldásunkat minden magyarnak, nagyoknak és kicsinyeknek, gazdagoknak és szegényeknek, kormányzóknak és kormányzottaknak egyaránt, nagy és erős püspöki karunknak, a nagyon szeretett biboros hercegprimásunknak, az egész magyar papságnak és az egész magyar nemzetnek együttvéve és külön-külön, hogy áldásunk mindenkihez eljusson. És ezekkel az atyai érzelmekkel adjuk mindenekelőtt az Ön méltó személyiségére apostoli áldásunkat.

Édesanyám.

Írta: Pásztor József.

Az édesanyám halála után sokáig nem utaztam le a szülővárosomba, ahol vele gyermekéveimet leéltem és ahol a halottas ágyában utoljára pillantott a szemembe, soha el nem felejthető, mély-séges búcsúval.

Mikor megrántottam a kapu csengőjét, — régi-módi csengő volt, a kolompolás belülről kizengett az utcára —, valami szelldrevált, fájdalmas, enyhén szorongató szomorúság áradt el a lelkemen.

Tudtam, hogy nem ő jön elibém, többé már nem jön. Nem néz fátyolos tekintettel a szemembe, mintha mondaná, amint, hogy sokszor mondta is:

— Milyen jó, hogy hazajöttél, édes fiam! Hiszen nem sokáig látlak már. Az élet eltelik.

Igen. Az élet nagyon gyorsan elmúlt. Ő bizonyára úgy emlékezett, mintha tegnap lett volna,

hogy a karján tartogatott. De így kellett ennek lenni. Mindent Isten adott, Mindent Isten vesz el. Szeretett élni, de tudott halkán, belenyugvással örökre eltávozni.

Mégis nehéz volt elmennie, tudom. És itthagya maga után elmulásának szívbemarkoló bánatát.

A csengő hangjára a kutya csaholt. Az ő kutyája volt. Ha régebben jöttem is, mindig meglőzte. Kinyitott az utcára, a ház előtti kertre néző ajtó, a kutya repült kifelé éles ugatással s az állat után lépegetett ő, igyekvő, apró lépésekkel, s már messziről fényelt felém bágyadtan a szeme, mitha halkán mondta, susogta volna:

— Hát ezért volt! Az élet fogy, eltűnik, de jó volt és szép volt... Így kellett lenni.

És a szíve dobbant szaporán.

— Hazajött, hazajött a fiam!

A húgom kocogott most elibém. Bementünk a lakásba. Körülnéztem. Változás alig volt.

Beszélggettünk aztán. Nemsokára kimentünk a temetőbe. A húgom tett-vett a sír körül komolyan, bujkáló mosollyal, pedig akkor, a nagy gyász percében összeroskadt a fájdalomtól. Egy kicsit meglepődtem. Fájdalmasan elámultam, pedig hát... De az ember úgy érthet mindent, ahogy érzi.

Csend áradt el az alvó, hallgatag sírok fölött. Az édesanyám egy, a fő-útról beágazó úton aludt. Végsővéig a távolba vesztegetve alacsony orgonafák, tele virággal.

A húgom, — mintha már minden elrendeződött volna a lelkében — szelíd mosollyal fordult felém:

— Nemsokára kész lesz a síremlék is.

A városból haragszó foszlánya röpdösött felénk. A lelkemen valami nyomasztó zavar ült. Hirtelen felzaklatva tört elibém a temetés tragikus gyászja, amikor a gyötördés, a fájdalom megalázott, földre tiport bennünket. Elevenen éreztem a bánat minden lüktetését. A halotti szertartás komoly fenységét. A nagy összeomlást, ami könnyörtelenül szét-tépett, fekete fátylakba kuszált akkor bennünket.

A húgom hangja csendült a fülemben.

— Talán menjünk? Tudod, Esztikének megígértük, hogy benézünk hozzájuk.

Felrebbentem. A könnyeimet elfojtottam. A húgom a sír mellett álló padról felvette a kis kézi táskáját. Megindultunk.

Sörrel, süteménnyel, vidáman fogadtak. Esztike az unokatestvérem volt. Mindig csupa derű és mosoly volt az arca.

— No, csakhogy itt vagytok! De rég nem voltál itthon, kedves!

Töltötte a sört, kínálta a friss, vajas, sós süteményt.

Hirtelen összenéztem vele. Kerestem a szemében valamit. Az édesanyámat nagyon szerette. Csak egy meleg, fájdalmas szót vártam. A szeme megértő elborulását. Halk sóhajt, ami odaszáll ő hozzá, aki úgy szeretett bennünket.

Esztike jó asszony volt. Szép volt valamikor. A szeme még most is édesen csillogott. Nevetni, kacagni tudott szívből.

Elkezdett a szél halkan zúgni odakint. Rázta a nagy nyárfák friss lombját.

— Nem is eszel semmit? — villant az arcomra az Eszti ke tekintete. Olyan szomorú vagy? Talán valami baj van otthon, Pesten?

Lesütöttem a fejemet.

— Nincs semmi...

— Szegény kicsikénk, ott a temetőben, — sajgott meg bennem. — Hiszen Eszti ke mindig ragaszkodott hozzá! Legalább a nevét említené! Olyan szépen, tisztán, mint az üvegcsengő hangja tudta kimondani: „Teruska“!

Hazafelé mentünk. Öreg asszonyok, emberek ültek az utcán, egy kiskapu melletti padon.

Egy picit megtorpantam. Szemébe néztem egy öreg asszonynak. Ez jól ismerte az édesanyánkat. Ez hordta a tejet hozzánk. No, talán megszólal? Kérdez, vagy mond valamit?

De csak ennyi buggyant ki bátortalanul a száján:

— Hát haza gyüött? Meddig marad itthon?

Még vártam. A szemem megrebbent. Annyit beszélgetett vele az édesanyám. Gonosz sora volt ennek az asszonynak. Az ura egész életében gyötörte és édesanyám mindig vigasztalgatta. Ha elment tőlünk, megenyhült a lelke.

Legalább kérdezte volna, hogy mit csinál a kicsikénk a temetőben! Hogy nyílnak-e még a jácintok a sírján?

De csak gubbasztottak tovább az öregek. Bóbiskoltak a selymes napon. És örültek hogy élnek.

Otthon levezetelt a húgom a kertbe. Panaszkodott, hogy most nem olyan szép a kert, mint mikor édesanyánk gondozta. Még a halála előtt is törődött vele. Megpillantottam a rózsafáit. A rózsafa ágak hanyagul voltak megmetszve. Sok vad hajtás volt a nemes ágak alatt és a rózsák tövében.

Rápillantottam a húgomra, szemrehányóan.

— Miért nem hívtad el tavasszal az öreg Bagit? Az rendbehozta volna a töveket. Hiszen ezeket a rózsafákat édesanyánk ültette és annyira szerette!

A húgom tekintete félenken rebbent az arcomra.

— Hiszen én ápolom a sírját is... Nem is fogom elhanyagolni soha.

A kezemet összekulcsoltam, a földrenéztem és csak hogy modjak valamit, susogtam:

— Nagyon köszönöm.

A nap a fejünk fölött behunyta a szemét. Ezüstszélű, fehér felhő árnyékolta el... Egy terébélyes almafán hirtelen rózsaszínű álomba borultak a virágok. A méhek édes, zsongító döngése halatlatszott.

— Csak egy napig élne! — sóhajtottam fel zaklatottan. A torkom elszorult, de a könny mélyről buggyant fel a szemembe.

Aztán feljajdultam:

— Csak legalább egy óráig hallanám újra a hangját, vagy csak egy percig, hogy megmondhatnám neki... Megmondhatnám neki, hogy szeretem...

A húgom szorongva nézett reám.

Odaléptem hozzá, elkaptam a kezét s a szemébe néztem fojtottan, felzokogva.

— Mert sohasem mondtam neki.

Leereszkedtem egy kis padra, ahol ő olyan sokszor üldögélt, pici kapával a kezében, a munkától kifáradva.

Felsóhajtottam.

— Csak egy pillanatig látnám... Ha itt ülne újra mellettem ezen a kis padon, belenézne a szemembe és megmondhatnám neki...

Lassan körül pillantottam. Hirtelen megláttam a kis kapáját, egy gyümölcsfa vastag törzséhez támasztva.

Felugrottam. Kezembe kaptam a szerszámot. Könnybefűlő szemmel néztem.

— Ez az — susogtam. — Ez az.

A húgom csodálkozva nézett reám.

— Mit akarsz? Igen. Az volt a kis kapája. Nagyon szerette.

A rózsatövekhez lendültem. Hirtelen kigyúladt az arcom.

— Megkapálom a rózsatöveket! — sajdukt ki a számon. — A gyomot kitisztítom. A vadhajtásokat is kinyesegetem! Hozd le hamar a metszőollót!

A húgom szó nélkül futott.

Felemeltem a kis kapát. A nyelét megsimogattam. Aztán szelíden, enyhén belevágtam földbe.

A húgom nemsokára jött. Rámnézett, leletette a metszőollót a kis padra, mellém. Szó nélkül távozott.

Két óra is eltelt, amíg minden rózsafával készen voltam. Felsóhajtottam. Könnyebb lett a lelkem. Pedig nagyon fáradt voltam. A kapát letisztogattam. A tövek körül a földet eligazítottam. Aztán visszatettem oda a kapát, ahonnét elvettem.

Nekitámaszkodtam a fatörzsnek. Fenn az ég halk, tündöklőkék taván örömtől bódult, vakító fehér felhőcsomók úsztak el andalítóan.

A fáradságtól feleszmélve, szelíd alázattal sóhajtottam fel nagyon halkan, felfelé, a fénylő magasságra:

— Édesanyám!

És megkönnyebbedett a lelkem.

A Golf-áram eltávolodik Európától.

Tizenötezer parafadugóval figyelik a szelek járását.

Az ősz folyamán kezdődtek meg az Egyesült Államok, Németország és Anglia óceánográfiai (óceánográfia- az óceánokat leíró tudomány) intézeteinek kezdeményezésére a kutatások. Azt akarták megállapítani, hogy az a híres melegáramlat, amely Nyugat-Európa éghajlatát mérsékeli, s az Atlanti Óceán hatalmas víztömegeit folyóként szeli át: a Golf-áram, valóban nyugat felé távolodik-e, mint azt sok tengerész és óceán-kutató állította.

A 400 kilométer széles Golf-áramnak 7—8 kilométer a sebessége óránként. Kiszámították, hogy ez az áramlat 90 millió tonna víztömeget hőmpolyget óránként egy képzelt ponton át. Maury

professzor szerint, ha a Golf-áram nem léteznék, körülbelül nyolc fokkal csökkenne Franciaország, Anglia, Norvégia és Spanyolország átlagos hőmérséklete, ami a legkatasztrófálisabb eredményekkel járna ezekben az országokban.

Már évek óta megfigyelik az egyes hajóparancsnokok, hogy a Golf-áram lassan távolodik az angliai és írországi partoktól. A statisztika is azt mutatja, hogy az átlagos hőmérséklet máris csökkent másfél fokkal ezeken a helyeken.

Van Hoosch, egy hollandi tudós vetette fel azt a tervet, hogy meg kellene határozni az Atlanti Óceán összes tengeráramlatainak irányát és létezését. A mult évi oceanografiai világkongresszuson kifejezést is adott ama nézetének, hogy minden valószínűség szerint van egy másik tengeráramlat is, hasonló a Golf-áramhoz. Ha a két áramlat találkozna egymással, kölcsönösen semlegesítenék egymást. Ő ajánlotta az úszó parafadugók módszerét, hogy ezeket az áramlatokat kikutassák. Ötletét elfogadták.

A német és belga gyárak megbízást kaptak 15.000 parafadugó szállítására. Hajókon vitték el a dugókat a kiválasztott pontokra és ott szabadjára engedték azokat.

A mexikói öbölben, a guineai öbölben, Labradornál, a Fernando Norhona szigetnél és a Falklandi szigetekenél szórták őket a tengerbe, mert ezektől a pontoktól indulnak ki a legjelentékenyebb hideg és meleg áramlatok,

Jelen pillanatig, három lényeges tünet állapítható meg a kísérletek alapján. Először is több mint kétezer dugót egy tömegben találtak meg a Bermuda-szigetek előtt, ami arra mutat hogy kikerültek a Golf-áramból. Másodszor, azt tapasztalták, hogy egyetlen egy dugó sem vetődött ki az angol és ír partokra, ami annak a jele, hogy a Golf-áram most már legalább 4000 mérföldre halad az angol partoktól. De a harmadik megállapítás az, ami a legnagyobb érdeklődésre tarthat számot, az az észlelet, hogy a Golf-áram mellett, valószínűleg egy másik áramlat is keletkezett.

Hidegebb vagy melegebb lesz-e Európa éghajlata?

Az a tény, hogy Strobl kapitány három parafadugót halászott ki egy olyan ponton, amelyiken addig még semmiféle ismert tengeráramlat nem haladt át, amelyet tehát úgynevezett „csendes víz” néven könyveltek el, máris feljogosít arra a kijelentésre, hogy a nyugati szélesség 44. és 48. foka között és a hosszúság 39. foka által meghatározott pontnál egy új tengeráramlat született, amelynek sebessége megegyezik a Golf-áram sebességével, habár víztömege nagyobb mélységben hőmpölyög, mint a Golf-áramé.

A szakértők szerint ez az áramlat nemcsak arra képes, hogy megváltoztassa a hajózási útvonalakat, hanem arra is, hogy eltérítse ezredéves irányából a Golf-áramot. Ha Strobl kapitány nem bukkant volna rá a három dugóra, nagyon valószínű, hogy az óceán még sokáig megőrizte volna titkát.

Strobl kapitány három dugóját úgy tekinteltük tehát, mint egy új korszak első fecskéit a föld történetében. Mivel ugyanis ez az eltérítés közelebb is hozhatja a Golf-áramot, meg el is távolíthatja, előrelátható, hogy ötven éven belül, vagy legfeljebb egy évszázad multán, ez az irányváltoztatás olyan jelentékeny lesz, hogy Európa hőmérséklete több fokkal fog emelkedni, vagy pedig ellenkezőleg. Nyugat-Európa országaiban éppen, olyan hideg lesz télen, mint a kontines belsőjében fekvő országokban.

A tűzharcosok rendkívüli vasúti kedvezménye.

A Károly csapatkereszttel rendelkező tűzharcosoknak évenként egy alkalommal félárú vasúti kedvezményt engedélyez a kereskedelmi miniszter. A kedvezmény bizonyos korlátozást szenved abban az irányban, hogy csak azok élhetnek vele, kiknek évi jövedelme nem haladja meg az ezer pengőt, illetőleg, ha három vagy annál több gyermekük van, az évi 2 ezer pengőt.

A vasúti kedvezmény igénybevételére való jogosultságot a közigazgatási hatóságok igazolják, amelyet a MÁV hivatalos pecsétje tesz érvényessé. Az igazolványok külön erre a célra készülnek és három esztendeig maradnak érvényben.

A tűzharcosok félárú utazásra jogosító igazolványait 1939. február 1-én kezdték a hatóságok kiszolgáltatni. Az átvételkor egy aranypengőt kell az igazolványért fizetni.

Milyen messze ültethető a fa a mezsgyétől?

Állandó kérdés tárgya és szerkesztőségünket mindig megkeresik azért, hogy megírjuk: Milyen messze ültethető a fa a határuktól? Az 1938 évi XXXI. t.-c. ezt a kérdést is rendezte, mert megállapítja, hogy a mezsgyétől a szőlő, bokornövények (ribizli egres stb.), valamint a nyírott sövények 60 centiméternél, törpe fák 2 méternél, bármilyen más fát 7 méternél közelebb ültetni nem szabad.

Olcsóbb lesz az ásó, kapa.

Az árkormánybiztosság a közelmultban tárgyalásokat folytatott ármérséklések ügyében a mezőgazdasági szerszámokat előállító gyárakkal. A kormány ugyanis arra törekszik, hogy a mezőgazdaság termelési költségeit csökkentse és ezen a területen is megtegye a szükséges intézkedéseket. A mostani tárgyalásoknak is megvolt az eredményük. A vállalatokkal sikerült megállapodást létesíteni, amely igen jelentős ármérséklést jelent az áruk széles körére.

Értesülésünk szerint a következő mezőgazdasági szerszámok árát mérsékeltek: ásó, kapa, trágyavilla, lapát, eke, eketest, patkó, patkószeg, stb. Az ármérséklés igen tetemes és minden bizonytalanságot megelégedést kelt majd gazdakörök-

ben. A megállapodás értelmében ugyanis a felsorolt árúk árát egyöntetűen 20 százalékkal mérsékelte az árkormánybiztos. Az ármérséklés rövid időn belül életbelép.

A gazdasági alkalmazottak balesetbiztosítása.

Tudvalevő dolog, hogy az összes gazdasági alkalmazottak, akik egy hónapnál hosszabb időre vállalnak gazdasági munkát, baleset ellen az Országos Mezőgazdasági Biztosító Intézetnél biztosítandók. A biztosítási díj eddig évenként 1.44 fillér volt, amit a bejelentéssel egyidejűleg kellett leróni. Ezt az 1.44 pengőt most 1939 január 1-től kezdőleg két pengőre emelte fel a földművelésügyi miniszter.

A biztosítási díj felemelésével együtt felemelte a miniszter a biztosítottak részére járó segély összegét is. Ha valamely biztosított mezőgazdasági alkalmazottat olyan baleset ér, hogy annak következtében egy hétnél tovább kereset képtelenné válik, akkor keresésképtelenségének napjától kezdve, azonban legfeljebb 10 héten keresztül napi 1.20 pengő segély jár neki. Ha baleset következtében 100 százalékos rokkant lesz, akkor évi 288 pengő járulékot kap. Kisebbségi rokkantság esetén ennek megfelelően kisebbedik a díj. Ha baleset következtében a biztosított meghal, családja 800 pengő haláleseti segélyt kap. Ez a haláleseti segély kiskorú gyermekek száma szerint még növekedik is. Ezt a haláleseti segélyt esetleg özvegyi és gyermekjáradékra is át lehet változtatni, ha az jobban megfelel a család érdekének.

Baromfitenyésztésünk iránya.

Feltétlenül leghelyesebb az őshonos magyar parlagi baromfit tenyészteni, azonban annak kitevésére törekedni. Ma már baromfitenyésztésre nem adnak állami támogatást. Szövetkezetekbe van az erő, azonban inkább csak az értékesítésnél az egyöntetű tenyészetek előállításánál, de már közösen dolgozni csak akkor érdemes, ha társunk feltétlenül megértünk is. Igen helyesen gondolja, hogy maga kezd és fokozatosan fejleszti baromfitenyésztését ereje és tapasztalata szerint.

Kétségtelen az, hogy hazai baromfitenyésztésünk az utóbbi években igen jelentős fejlődésen ment keresztül és ami a legörvendetesebb nemcsak a növekvő belföldi szükségletet látja el, hanem még igen nagyarányú kiviteli cikk lett. A kormányzat az eddigi kivített lényegesen fokozni szándékozik, körzetenként megállapítja, hogy az egyes helyeken — figyelembe véve a természetes adottságot — milyen baromfit lehet legeredményesebben tenyészteni és még kilátásba is helyezte, hogy ezeken a helyeken különböző támogatásokat és kedvezményeket ad. A kedvezmények adása még nem alakult ki és erre nézve a mezőgazdasági kamarák és a gazdasági felügyelőségek véleménye igen döntően folyik be.

A tenyésztésnél szemelőtt tartják, hogy olyan baromfikat tenyészessenek, amelyeket a külföldi piac,

főként az angol és német piac, kedvel és a belföldi fogyasztásban is keresett. E szempontok azt mondják, hogy a korai csirkenevelés és a gyöngytyúk-tenyésztés a legjövődélmezőbbek. E két kiviteli cikkből az angolok úgyszólván minden mennyiséget felvesznek. A pulykatenyésztés helyett tanácsosabb lesz áttérni a gyöngytyúk-tenyésztésre, mivel a magyar pulykának igen erős versenytársa a holland pulyka. Ezzel a versenyt — tekintve a távolsági különbözetet — felvenni igen kockázatos.

Az értékesítésnél is újabb mezsgyéken kell haladni, mint eddig. Eddig az volt a szokás, hogy a kereskedő összeszedte a baromfit és azt saját hízlalótelepén felhízalta. Az lenne a kívánatos, hogy a jövőben a tenyésztők maguk hízlalják meg a kívánt mértékig a baromfikat. Hogy jól tudjuk értékesíteni, erre nézve a hazai piacokkal is számolni kell. A hazai piac igen nagy felvevője a hizott libának és rucának és ezek terményeiből még jelentős kivitelünk is van.

Kisembernek való a baromfitenyésztés és abból jó jövedelme is lehet, azonban e tekintetben olvasgatni is kell, mivel így sok olyan ismeret jut, amire szüksége van. Igen jó baromfitenyésztési könyv Bakos László baromfitenyésztése, de vannak más jó szakmunkák is. A m. kir. állami baromfitenyésztőtelephez Gödöllő, minden tenyésztő bizalommal fordulhat, ahonnan minden kérdésre rövid idő alatt, pontos felvilágosítást kap.

Új feladatok várnak az elszakított Felvidéken maradt magyarságra.

A felvidéki Egyesült Magyar Párt a közelmúltban tartotta Pozsonyban a nagy politikai változás óta első ülését. Az ülésen gróf Esterházy János pártelnök, a jelenlegi Cseh-Szlovák köztársaságban maradt magyarság vezére elnökölt. A gyűlésnek rendkívüli jelentőséget adott az a körülmény, hogy most kellett körvonalazni a pártnak, illetőleg az elszakított területen maradt magyarságnak a jövő feladatait és fejlődésének irányelveit.

— A trianoni békeszerződést — kezdte beszédét gróf Esterházy János — mindenkor a kirelhetetlen bosszú, kicsinyes önzés és a rövidlátó rosszindulat művének tekintettük, amelyből hiányzott a keresztény szeretet, az igazság s ezért kezdettől fogva bukásra volt ítélve. Az igazságot és a magyar igazságot elnyomni nem lehet. Ennek tudata adott nekünk húsz éven át erőt annak a küzdelemnek a folytatásához, amely egymilliónyi magyar testvérünknek november 2-án megadta a szabadságot.

— A szlovákok Hlinka András elgondolása alapján érkeztek felszabadulási küzdelmük első állomásához. Teljes egészében még nem érték el kitűzött céljaikat. A szlovák nemzet a legteljesebb mértékben számíthat államépítő munkájában az itteni magyarság konstruktív támogatására. Az egészséges fejlődés megköveteli, hogy a letűnt cseh-szlovák rendszernek és szellemnek minden

maradványát irgalmatlanul kiírtsák; meg kell szünie a másodrangú és harmadrangú állampolgárok szerint való osztályozásnak.

— Kevesebben lettünk, de ebből nem következhetik az, hogy gyengébbek is vagyunk, ha levonjuk magunkra nézve a népi gondolat minden következményét. E gondolat révén az itteni magyar nemzetcsoporthoz kell tartoznia minden itt élő keresztény magyarnak, aki ragaszkodik a megszentelt magyar hagyományokhoz és önzetlenül küzd a magyar nép öncélúsága jegyében.

— Az Úristen — fejezte be beszédét Esterházy János — másként rendelkezett ránk vonatkozóan, mint ahogy azt reméltük. De ez csak pillanatnyilag sujtathott le bennünket. Új helyzetünkben nem fog csökkenni hűségünk, magyarságunk az egykori magyar hazánk iránt és amellet lelkismeretesen fogjuk teljesíteni itteni állampolgári kötelességeinket.

Az egybegyűltek nagy tetszéssel fogadták gróf Esterházy János beszédét.

A határokon túl maradt magyarok tovább küzdenek jogaikért.

Az Egyesült Magyar Párt vezetőségi ülése egész nap tartott és az esti órákban ért véget. Az ülésen közel százan vettek részt Szlovákia és a Ruténföld minden részéből. A felszólalók behatóan megtárgyalták a Magyarországtól még mindig elszakított magyarság minden időszerű kérdését. A jelentésekből megállapították, hogy a magyarság minden rétegében szinte példátlan lendületben támad fel a nemzeti öntudat és önfelálló hazaszeretet. A felszólalók ismertették az elszakított magyarság súlyos helyzetét és feltárták a magyarokat állandóan érő sérelmeket. Egyhangúan alakult ki az a vélemény, hogy a határokon túl élő magyarság jogainak megadását és biztosítását semmi feltételtől vagy más körülménytől nem lehet függővé tenni.

A nevető bolond.

Elbeszélés.

Mindenki csak úgy hívta a faluban „nevető bolond.” Voltak komolyabb emberek akik sajnálkozva néztek reá ha találkoztak vele a faluvégi keresztnél. Ott szokott üldögni egy csoport gyerekekkel körülvéve, akiknek ő faragta a cifra ostonyelet, botot és bakszekereket. A gyerekek örültek neki ha látták és vele lehettek. Nem volt veszélyes bolond, inkább búskomor, de azért nem tudott rendszeren gondolkozni. Pedig valamikor úgy harminc egynéhány esztendővel előbb, még a faluban, legszebb, legbecsületesebb és legderekabb legény volt. Szegényt megzavarta, nagy és hűséges szerelmes szíve. Nagyon csalódott szerelmében és az tette búskomorrá, élő halottá életét.

Azóta csak a faluban tengődik, itt-ott vetnek neki néhány falatot, lakása rendszeren a major istállójában, vagy a pajtában van. Nyáron ha már a nap felkel, ő is indul a faluvégi kereszthez. Itt az

ő „szolgálati helye” mint mondani szokta. Ott leül szokott helyére, közel a kereszt kerítése mellé és onnan figyeli a járó-kelőköt. Ha meglátja, hogy valaki nem emel kalapot a kereszt előtt, arra reá szól, hogy ez nem szép, így tanította az apja és anyja, meg a tanító az iskolában? Emeljen kalapot, ha erre elmegy. Nem neki, hanem az Isten fiának.

Ha hozzá szóltak nevetett teljes erejéből úgy, hogy a sok cifra, színes szalag és papír darabkák csak úgy lötyögött, rázódtott rajta ami a nyakába volt aggatva. Nyáron mindig mezitláb járt, télen pedig zsák rongyokkal volt lába betekergetve és átkötözgetve. Télen ha a hó nem esett, akkor is ott járt-kelt a kereszt körül, ha hideg idő volt, akkor pedig az istállók melegét kereste.

* * *

Dömötör Péter volt az igazi neve. Édes apja már korán meghalt, csak szegény öreg édes anyjával élt, kis vályog házukban a falu szélén. Szegények voltak szülei, de becsületes munkásnép. Péter hat éves volt amikor édes apja meghalt. Édes anyja napszámba járt és úgy kereste a mindennapi kenyeret. Volt egy kis tehénük is, azt Péter szokta legeltetni az útszéli árkokban, amit a község megengedett nekik. Szerette és segítette őket mindenki a faluban, ahogy tudták.

Péter elvégezte a hat elemi iskolát, mivel okos és ügyes gyerek volt a majorban megfogadták bognár inasnak. Szeretett már kisebb korában is mindig faragni és nagy kedvel kezdett az iparhoz. Már inas korában sok dicséretet kapott szorgalmáért és ügyességéért. Vallásos és tisztességtudó fiú volt.

Amikor felszabadult, továbbra is ott maradt tanító mesterénél, dolgozott szorgalmassan. Most már pénzt is kapott, szépen keresett és abból tartotta el szegény öreg édesanyját. Nem volt hálátlan gyermek. Mindenki szerette mert csendes józan, jó fiú volt. Szabad estéken össze jött barátaival az ifjúsági együletben, amelynek is már rendes tagja volt. Műkedvelő előadásokon gyakran szerepelt. Csinos, tiszta arcú, barna fiú volt. Szép fekete szemén és fekete hullámos haján, bizony megakadt sok jobb módú gazda leányának a szeme.

Történt egyik évben a búcsú alkalmával, hogy Péter is bizony kiválasztotta magának, szíve párjával, Vaspöri Vendel jó módú gazda, Rozika nevű leányát. A leány nem is idegenkedett Pétertől és rövid idő múlva, forró szerelem fejlődött ki kettőjük között.

De ezt a szerelmet még nagyon titokban tartották, mert még fiatalok voltak. Péter húsz éves, Rozika pedig még csak tizenhét éves volt. Nem akarták, hogy Rozika édesapja megtudja. Csak titokban találkozhattak és láthatták egymást. Boldogok voltak vasárnap mert akkor is láthatták egymást igaz, hogy csak messziről. A templomban, Péter énekes volt és a kórusban énekelt az énekkarban. Rozika pedig édesanyjával, mindig az első

padban ültek. Néha föl-föl nézett a kórusra és láthatta Pétert egy pillanatra.

Esténként amikor megengedték Rozikának, hogy kijöhetett egy kicsit a barátnőjéhez az utcára, ahol Péter már várta, akkor elstájtak a faluvégi kereszt felé és ott beszélgettek, tervezgettek a jövő boldogságuk felől. A kereszt előtt örök hűséget és szerelmet esküdtek egymásnak és boldogan hosszasan megcsókolták egymást.

Már szívük egymásé volt, de bizony a titok sem maradhat titok örökre. Az öreg Vaspöri Vendel gazduramnak is eljutott a fülébe, hogy leánya, esténként a Dömötör Péterrel a falu vége felé jár egyedül. Az öregnek sem kellett több, rögtön előfogta leányát és kérdőre vonta a dolog igazsága felől. Rozika először szégyenkezve könnyes szemmel, de bátran szembe nézve apjával megmondta kereken, hogy ő bizony Pétert nagyon szereti. Erre az öreg olyan méregbe jött és megfenyegette Rozikát, ha föl nem hagy ezzel a koldus, falu szegényének a fiával, hát bizony ellátja a baját. Hogy meri ilyen senki és nincstelén az ő leányának a szépet tenni, aki egyedüli leány, két nagy ház, sok föld az istálló tele jószággal. és ő az örököse. Azt elhiszem, hogy fáj az ilyen koldusnak a foga a vagyonra. Dehát ebből nem lesz semmi.

Rozika lehajtott fejjel szomorúan hallgatta a szavakat és még csak annyit mondott, hogy neki nem kell semmi vagyon és Péternek sem kell, mert azt amire szükségük lesz, megkeresi Péter a szorgalmas munkájával. De bizony az öreg Vaspöri hajthatatlan maradt.

Rá egy hétre Rozikával robogott a vonat Budapest felé. Ott volt egy rokonuk, valami bank tisztviselő és ahhoz küldték Rozikát. És kérték, hogy tegye be valami neki megfelelő állásba, merthogy volt négy polgári iskolája is neki. El is helyezte a nagybácsi egy nagyobb üzletbe pénztárosnak.

Rozika nehezen szokta meg a nagyvárosi életet és nem bírta feledni Pétert. Sokat sírt esténként. Leveleztek is sokat Péterrel, sirtak, panaszkodtak és vigasztalták egymást a leveleikben.

De fájó szívükre nem hozott semmiféle gyógyírt.

Telt mult az idő. Péter szomorúan járt, kelt a faluban. Munka közben is Rozikán járt a gondolata. Rozika levelei is ritkábban jöttek, az is tele hideg ürességgel. Majd egyszer csak elmaradt egészen.

A következő nyáron Rozika is haza jött, pár hétre szabadságra a szüleihez. De úgy látszik már elfeledte Pétert, nem is gondolt arra, hogy találkozzon vele. Pedig Péter minden este várta, leste, hogy Rozika csak kijön és mint régen, elstájtagnak a falu vége felé.

De bizony Rozika nem jött egyszer sem, pedig már egy hete, hogy otthon volt.

Egyik Vasárnap, akkor is éppen búcsú volt a faluban. Mindenki ünneplőbe öltözve sietett a templomba. Péter édes anyja is szegényes ruhájában,

de tisztán öltözve ment a többi asszonyokkal, kezében énekes könyvel. Péter már korábban eljött hazulról és a templomkert nagy fáinak árnyékában várta be az istentisztelet kezdetét.

Rettentő nagy meleg volt, nyár közepe. Nézte a sok fiatal párokat, akik egymás után jöttek a templomba. Egyszer csak meglátja Rozikát is közöttük, egy városiassan öltözött fiatal emberbe karolva jönni.

Nagyot dobbant a szíve, amikor a fiatal emberben felismerte régi ellenfelét aki már akkor is akart Rozikához közeledni amikor még az övé volt.

Most tudta csak meg, hogy mi volt az oka annak, hogy az utóbbi időben miért nem jött levél Rozikától?

A majorban az intező fia, aki Péternél pár évvel idősebb volt, szintén Pesten járta az iskolákat és ügyvédnek készült. Az is haza jött nyaralni és hogy Rozikával már Pesten szerelmet vallottak egymásnak, a szülők beleegyezésével pedig már el is jegyezték egymást a napokban. Ezt Péter is hallotta már, de nem akarta elhinni, mert bizott Rozika hűségében. Most látta csak, hogy mennyire csalódott. Más karján kell látnia azt, akiért az életét áldozta volna föl, annyira szerette.

Az istentisztelet után a sok nép meglepte a cukorkás és játékos sátrakat, amelyek a templom közelében volak felállítva. Rokonok és keresztszülők vásároltak a keresztgyerekeknek ajándékokat, mint szokás. Péter kábultan a csalódástól járt, kelt, mint egy alvajáró a nép között.

Odahaza édes anyja ijedten nézte fia szokatlan viselkedését. Ha szólt hozzá, Péter elkezdett nagyon nevetni, de nem szólt semmit.

Édes aya megijedt, hogy fia talán az eszét vesztette a bortól, mert egy idő óta gyakran iszik. Kérlete, hogy feküdjön le. De Péter nem feküdt le, hanem evett egy kevés ételt és délután újra elment a kocsmába, ahol az ifjúság táncmulatságra gyűlt egybe.

Szólt a zene, járták a táncot. Péter bent a kocsmaszoba egyik félrelévő asztalánál ült le. A tánc az udvar tisztás részén volt. Többeknek fel tűnt Péter szokatlan viselkedése, de nem sokat törődtek vele, gondolták talán részeg.

Estefelé megjöttek a jobb módú vendégek is a tánchoz. Ott volt Vaspöri Vendel uram is feleségével és Rozika lányával. Egy asztalhoz ültek Vinkler intező úrral akinek felesége is vele volt, meg a Laci fia is. Laci, Rozika mellett ült és szerelmesen csevegtek. Táncoltak is szépen, új városi táncot, amit az egész falu fiatalsága megbámult.

(Folyt. köv.)

Felelős szerkesztő és kiadó:

GÖLLNER MÁRIA.

E jótékonyági folyóirat szerkesztősége és kiadóhivatala:

FOGHÁZMISSZIÓ HELYISÉGE,

Budapest, V., Markó-utca 27. földszint 6. szám.